Է. ՏԱՐԻ 1833 — ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 16 ՄԵՀԵԿԱՆ 4382 — Հ. Տ. 22 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 — Ն. Տ. 6 ՄԱՐՏ 1890 — ՀԻՋՐ. 14 ՐԵՃԷՊ 1307 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 22 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ԴԵՐՄԱՆԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԳՐԱՒՔ

ԱՆՑԵԱԼԸ

ՆՈՐ ԺԱՆՆ Տ'ԱՐՔՆ

Նիւ Եորքի ժիմարանը տարուեցաւ Օր. Աննի Անտէրսըն մանկամարդ աղջիկն, որ այս օրերս խելքը կորսնցուցած ֆրանսերէն հետապնդումներու մէջ, կը կարծէ թէ Ժանն տ'Արքն է, և Աստուած իրեն պաշտօն տուած է փրկել այժմեան Ֆրանսան, բայց այս անգամ ո՛չ թէ Անգլիացւոց այլ նոյն իսկ Ֆրանսացւոց ձեռքէն։ Աննի կ'երազէ տապալել Ֆրանսական Հանրապետութիւնն և Օրլէանու դերդաստանին վերադարձնել իր նախահարց արքայական գահը։ Ժամանակէ մ'ի վեր խեղճ աղջկան գլուխն այս երազներով կը տարուբերէր։ Երբ իմացաւ Օրլէանու դքսին ձերբակալութիւնն ու դատապարտութիւնն, Աննի այնչափ կատղեցաւ որ իւր ծնողք հարկադրեցան յիմարանոց ղրկել, ուր հիմակ իւր ընկերուհեաց կը պատմէ թէ ինք է նոր Ժանն տ'Արք մը։ Անվերջանալի ճառեր կը խօսի, որովհետեւ քիչ շատ ուսեալ է։ Հանրապետութեան տապալման փափաքելով հանդերձ, չուզեր Ֆրանսա երթալ իւր կարծեցեալ պաշտօնն ի գործ դնելու։ Առայժմ իւր միակ բաղձանքն է շղշղուն պրահ մ'ունենալ և շուշանակիր դրօշ մը, նշանակ Ֆրանսական թագաւորութեան, և առավ վստահ է թէ Օրլէանու դքսին մօտ պիտի կատարէ նոյն դեր զոր պատմութիւնը կ'աւանդէ թէ Ժանն տ'Արք կատարեց Շարլ Է. թագաւորին մօտ, և յանձն կ'առնու Ֆրանսան փրկելէ ետքը խարոյկի մատնուիլ՝ Օրլէանու դիւցազնուհւոյն յար և նման։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նորընտիր Դատաստանական Խորհուրդը թէեւ հրաւիրեալ էր երէկ ի նիստ գումարիլ, սակայն անդամոց մեծագոյն մասը պատասխանած չէին այդ հրաւէրին, որով որոշուեցաւ յառաջիկայ չորեքշաբթի օրուան համար նոր հրաւէր մը ուղղել։

Առաջնորդական վիճակաց վերակազմութեան և վանօրէից ընդհանուր բարեկարգութեան ծրագրոյն համար, Խառն Ժողովոյ կողմէ կազմեալ յանձնաժողովն հրաւիրուած է ի նիստ գումարիլ յառաջիկայ ուրբաթ օր ի Պատրիարքարան։

Երուսաղէմի Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Տ. Սիմէոն Արքեպիսկոպոս երէկ այցելութեան գնաց Գեր. Նար-Պէյ Սրբազանին։

Պէշիքթաշի Թաղական խորհրդոյն յանձնարարութեամբ՝ Տքթ. Քրիսեան բժշկական քննութիւն մը կատարեց Պէշիքթաշի Գեր. Բարօղլին, որուն տեսութեան գնաց նաեւ երէկ Տքթ. Եդուարդ Մասիս։

Քանի մը եկեղեցական հարք եւս այցելեցին Գեր. Հիւանդին։

Ազգային երաժշտապետ Տիգրան էֆէնտի Չուխաճեան վերջերս Պարսից Նասրէտտին Շահին ձօնեալ քայլերգ մը յօրինած և Ն. Վեհափառութեան մատուցանել տուած էր զայն։

Արդ, գոհունակութեամբ կ'իմանանք թէ Նասրէտտին Շահը գնահատելով Չուխաճեան էֆէնտիի այս ընտիր աշխատութիւնն, Առիւծ-Արեգակ պատուանշանի չորրորդ աստիճանը նուիրած է նմա։

Աղնուաշուք Գարակէօզեան եղբարց մօրաքրոջ Աղնուուհի ՏԻԿԻՆ ՏԻՐՈՒՀԻ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ թաղման հանդէսը կը կատարուի այսօր Գում-Գաբուի Մայր Եկեղեցւոյն մէջ և մարմինը կ'ամփոփուի ի մասնաւոր դամբարան յեկեղեցւոջ անդ։

Տիկին Տիրուհի քոյր էր հանգուցեալ Տադէոս աղա Կարապետեանի որոյ յիշատակին համար, ինչպէս կը յիշեն ընթերցողք, 1400 օսմ. լիրա նուիրուեցաւ անցեալներն ի նպաստ ազգային Նորոգ կառուցանելի Հիւանդանոցի այն մասին, որ յատկացած է հիւանդ կանանց։

Բարեյիշատակ հանգուցեալը եկեղեցասէր, բարեպաշտ և համեստ կին մըն էր. շատ աղքատներու նպաստած և ազգային այլ և այլ հաստատութեանց բազմաթիւ յօժարակամ նուէրներ ըրած է։ Իւր մարմինը Մայր Եկեղեցւոյ մէջ թաղուելու համար իւր կենդանութեան ատեն կտակաւ Մայր Եկեղեցւոյ նուիրած է Եէնի-Գաբուի դուրսը իւր ունեցած այն տունը, որ իւր բնակարանն էր և որ կ'արժէ աւելի քան 350 օսմանեան ոսկի։

ԳԱԲՐԻԷԼ ԱՂԱ ԽՍԱԵԱՆ

Ցաւ ի սիրտ կը լսենք թէ Մեծ. Գաբրիէլ աղա Խսաեան, հօրեղբայր Ազնուաշուք Խսաեան եղբարց, այս առաւօտ վախճանած է յՍկիւտար, Իճատիէ։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը տեղի պիտի ունենայ վաղը, ի ժամ 5, տեղւոյն Ս. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ, ուստից մարմինը պիտի փոխադրի Սկիւտարի երեզմանատունն, Խսաեանց դամբարանը։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ կիւրակէ, 18 փետրուար, տեղի ունեցաւ, ի ներկայութեան երկուց կողմանց ազգականաց եւ բարեկամաց, Օր. Արաքսի Մ. Անդրէասեանի նշանախօսութիւնն ընդ Մեծ. Յովհաննէս էֆ. Աւագեան, ալիւրի վաճառական ի Ղալաթիա։ Նշանախօսութիւնը կատարուեցաւ ի տան Յովսէփ էֆ. Գարակէօզեանի, որ քենին է համեստափայլ խօսնեցեալին։

ՀԱՄԱԶԳԵԱՑ
ՕՐԻՈՐԴԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Համազգեաց Վարժարանին խնամակալութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու թէ հայ օրիորդաց բարձրագոյն կրթութեան մը միջոցները լիովին ապահովելու դիտմամբ, համաձայնեցուցած է Վարժարանին ծրագիրն աղջկանց բարձրագոյն դաստիարակութեան համար յԵւրոպա ընդունուած վերջին և կատարելագոյն ծրագրոյ։

Ուսմունք մասամբ Փռանսերէն լեզուաւ պիտի աւանդուին։

Ուսումնական ընթացքը, (Նախակրթարանէն զատ), «Հինգ տարուան է», երկու շրջանի բաժնըւած։ Առջին շրջանի մէջ «որ եռամեայ» է, այն աշակերտուհիք՝ զորս իրենց ընտանիքը պատշաճ կը համարին առնուլ դպրոցէն, ի լրումն երրորդ տարւոյն, պիտի ընդունին ընտիր դաստիարակութեան մը անհրաժեշտ տարերքը։ Այս շրջանս աւարտող օրիորդաց կը տրուի «ընծայագիր» մը («սէրտիֆիքա»)։ Երկրորդ շրջանն՝ որ «երկու տարի կը տեւէ», յատկացեալ է աւելի կատարեալ կրթութեան մը։ Ի վախճան այս շրջանին, օրիորդք կ'ընդունին «վկայագիր» մը («տիփլօմ»)։

Այս հնգամեայ ընթացքէն զատ, Վարժարանը պիտի ունենայ նաև լրացուցիչ «վեցերորդ» տարի մը՝ յորում աշակերտուհիք կարող պիտի ըլլան զարգացնել իրենց մասնաւոր ձիրքն, և պատրաստուիլ յատուկ ուսումնական ասպարէզներու։

Ընդհանուր ծրագիրն ի լոյս պիտի ընծայուի ի մօտոյ։

Վարժարանին նոր ծրագրոյն պահանջմանց համեմատ, ուսուցչաց ակումբը կազմուած է հետեւեալ եղանակաւ, սկսեալ ի Մարտէ 1890.

ՈՒՍՄՈՒՆՔ ԵՒ ԴԱՍԱՏՈՒՔ

Կրօնագիտութիւն, Բարոյական և Մայրենի լեզու.—Հ. ԴԱՒԻԹ Վ. ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ։

Ֆրանսերէն լեզու և մատենագրութիւն.—Տիկին ԳՕՆԲԷՆ —Պ. ՇԱՌՎԷ, («Դատաստան Ղալաթա-Սէրայի»)

Պատմութիւն և Աշխարհագրութիւն.—Հ. ԴԱՒԻԹ Վ. ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ —Պ. ՇԱՌՎԷ։

Ցափազերական ուսմունք.— Պ. ՄԻԼՏՕՆ ՍԵՐՈՐԵԱՆ —Պ. ԿՈԱՆԹԷ («Դատաստան Ղալաթա-Սէրայի»)։

Բնական պատմութիւն և Բնական գիտութիւնք.—Պ. ՄԻԼՏՕՆ ՍԷՐՈՐԵԱՆ — Պ. ՍԵՐԼ («Դատաստան Ղալաթա-Սէրայի»)

Անգլիերէն լեզու —Օր. ՇԱՐԼԸՆՏ։

Երգ.—Տիկին ԻՎԱՏՍՐԻ։

Գեղագրութիւն և գծագրութիւն.—Պ. Յ. ՎԱՍԻԼԵԱՆ։

Ձեռագործ.—Պ. ԳԱԼԻՆՏԷՐԵԱՆ։

Գերմաներէնն և ուրիշ լեզուներ կ'աւանդուին յատուկ թոշակաւ, ծնողաց և Վարժարանին Տեսչութեան հետ համաձայնութեամբ։ Վարժարանին թոշակը տարեկան վեց օսմ. ոսկի է, վճարելի եռամսեայ կանխիկ. ո՛ և է պատճառաւ բացակայութեան համար, տարեկան թոշակէն ոչ ինչ կը զեղչուի։ 1—6

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ
ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Տիարպէքիրի նահանգին տէֆթէրտար անուանեցաւ Մուհիտտին պէյ, տէֆթէրտար Հալէպի։

Հալէպի նահանգին տէֆթէրտար [illegible]

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՔ

Թիւրքիոյ և Գերմանիոյ միջեւ կնքեալ առեւտրական դաշնագրոյ վերանորոգումն՝ երկու կողմէն կարգեալ պատուիրակաց միջոցաւ որոշուած ըլլալով, այս որոշում մատուցուած է Վեհ. Սուլթանին։

Երկու կողման պատուիրակք երէկ ի նիստ գումարուեցան Խարիճիյէի պաշտօնատան մէջ և իրենց որոշումը տուին ընդհանուր կանոնագրոյն նկատմամբ որ կցեալ է այդ կանոնագրոյն։ Այս որոշումը պարունակող տեղեկագիրն եւս առանձինն պիտի մատուցուի Վեհ. Սուլթանին։

* *

Թիւրքիոյ և Աւստրիոյ միջեւ վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյն համար եւս երէկ խորհրդակցութիւնք կատարուեցան երկու կողման պատուիրակաց միջեւ։ Այս դաշնագիր եւս պիտի կնքուի ի մօտոյ և յետոյ պիտի սկսին Իտալիոյ հետ վերանորոգելի առեւտրական դաշնագրոյն նկատմամբ կատարելի բանակցութիւնք։

* *

Ռուսիոյ, Պարսկաստանի և Թուրքիոյ մօտ անգլիական առեւտրական կցորդ Պ. Լավ որ Բեդրոպուրկ կը բընակի, մայրաքաղաքս եկած է անգլ. դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Ֆանի յաջորդելու համար, երբ պատուիրակ այն բանակցութեանց որք Բ. Դրան հետ պիտի սկսին, թուրքեանգլիական առեւտր. նոր դաշնագրոյ մը կնքման համար։

ՆՈՐ ԹԵՐԹԵՐ

Սասունի լրագրոյ արտօնատէր Մէհմէտ Նուրի էֆէնտիի եղբայրն՝ Խօճա Շէվքը էֆէնտի արտօնութիւն առած է թուրքերէն ամենօրեայ Վաքթը Զամանը (միջօրէ) անուն թերթ մը հրատարակելու համար։ Այս թերթ այսօր կէս օրին հրատարակուիլ պիտի սկսի։

—Կայս. Հրամանաւ՝ Պասրայի նահանգին հաշուակալութեան քարտուղար Մէհմէտ Ալի էֆէնտիի արտօնութիւն տրուած է Պասրայի մէջ տպարան մը հաստատելու և Պասրա անուն գաւառական թերթ մը հրատարակելու համար։ Այս թերթին առաջին թիւն հրատարակուած և մայրաքաղաքս ղրկուած է։

ԿՈՎԿԱՍՑԻ ԽՍԼԱՄ ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ

Վերջերս ծանուցուեցաւ թէ 45–50,000 Կովկասցի իսլամ բնակիչք ռուս կառավարութեան փափագ յայտնեցին Թուրքիա գաղթելու։ Ռուսիա հաւանելով՝ պաշտօն յանձնած էր Կովկասեան բանակին գլխաւոր սպաներէն Մալամա զօրավարին Կ. Պոլիս գալ այդ գաղթականութեան նկատմամբ օսմ. կառավարութեան հետ բանակցելու համար։ Մալամա զօրավարն աստ հասած է և երեքշաբթի օրը ռուսական դեսպանատան երկրորդ թարգման Պ. Մաքսիմօֆի հետ Բ. Դուռն երթալով, այցելութիւն տուաւ արտաքին գործոց նախարար Սայիտ փաշային։ Զօրավարը Ն. Վսեմութեան ներկայեց Կովկասցի իսլամաց խնդիրքը։ Եթէ կայս. կառավարութիւնն յօժարի Թուրքիոյ մէջ ընդունիլ այդ բազմաթիւ գաղթականները, անոնց կողմէ պատգամաւորութիւն մը պիտի կազմուի երթալ աչքէ անցունելու համար այն հողերն որք իրենց բնակութեան պիտի յատկացուին։ Այս գաղթականութեան ծախուց համար համաձայնութիւն մը պիտի գոյանայ երկուց կառավարութեանց միջեւ։

(Լ. Հէրալտ)

ՇԵՐԱՄԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆ

Առեւտրական և հանրօգուտ շինութեանց նախարար Զիհնի փաշայի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է, ի Պրուսա երեւան եկած շերամի հիւանդութեանց առաջքն առնլու միջոցներուն վրայ խորհրդակցելու համար։

Այս յանձնաժողովը կը կազմեն Հանրային Պարտուց վարչութեան թողեալ հասութից տնօրէն Սէլիմ Մէլհամէ էֆէնտի, Հանրային պարտուց վարչութեան ժողովոյ նախագահ Պ. Քայլարտ, Առեւտրական Սենեկին նախագահ Արիստակէս էֆէնտի Ազարեան, նոյն սենեկի անդամներէն Պ. Սէվասթօփուլօ, երկրագործական տընօրէն Նուրի պէյ և Առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան պաշտօնեաներէն Ճէմալ պէյ։

Այս յանձնաժողով նախընթաց օր ի նիստ գումարուեցաւ Նաֆիըէի պաշտօնատան մէջ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ՔԱՐԲԵՐԴ

Քարբերդի գաւառական լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ տեղւոյն երեւելիք, նախաձեռնութեամբ ամերիկացի միսիոնար Պ. Պարնըմի, ի ժողով գումարուելով, խորհրդակցեր են Քարբերդի մէջ գերձանի և ալիւրի գործարան մը հաստատելու միջոցներուն վրայ։ Պ. Պարնըմ առաջարկեր է 2200 ... գործարան մը հաստատել և մեքենագործ մը եւս յատկացնել երեք տարւոյն համար պայմանագիր կնքելով։ Պ. Պարնըմ նոյնպէս առաջարկած է ալիւրի գործարան մը եւս հաստատել, որուն համար 5-6000 ոսկւոյ ծախք մը հաշուուած է։ Այս ծախուց համար առաջարկուած է ընկերութիւն մը կազմել 600 բաժինէ բաղկացեալ, իւրաքանչիւր բաժինը տասը ոսկւոյ արժողութեամբ։ Ժողովականք գոհունակութեամբ ընդունած են այս առաջարկութիւնն և անմիջապէս տեսմար մը պատրաստելով, 4000 ոսկւոյ բաժիններ ստորագրած են։ Այս ժողովոյ երկրորդ գումարման մէջ ի նորոյ բաժիններ ստորագրուած և գումարը 7810 ոսկւոյ հասած է։ Ժողովը նկատելով որ շրջակայ գաւառակաց երեւելիք եւս մտադիր են մասնակցիլ այդ ընկերութեան և նկատելով որ այդ կերպիւ կարելի է ստորագրութեանց գումարը մինչեւ 20000 ոսկւոյ բարձրացնել, որոշած է Սամսոնէն մինչեւ Տիարպէքիր երթեւեկելու համար կառքերու ընկերութիւն մը կազմել, որուն դրամագլուխն եւս հայթայթուի վերջերեալ գումարէն։ Ժողովն նոյնպէս որոշած է այդ անանուն ընկերութեան կանոնագիրը պատրաստելով, մատուցանել Բ. Դրան վաւերացման և անդամակիցներէ միոյն պաշտօն յանձնած է որպէսզի Արապկիր, Մալաթիա և Ակն ու շրջակայքն երթալով, արձանագրէ բաժնեկից ըլլալ ուզողներն։ Այդ միջոցին Պ. Պարնըմ եւս տեղեկութիւններ պիտի առնու Լոնտոնի և Նիւ Եորքի գործարաններէն։

Մէնթէշէի գայմագամն հեռագիր մ'ուղղելով Այտընի կուսակալութեան, վրաններ խնդրած էր պատսպարելու համար Պոտրումի երկրաշարժէ վնասուողները, սակայն պէտք եղածին չափ վրաններ չը գտնուելով, կուսակալը հրամայած է փայտեայ տաղաւարներ շինել եւ միանգամայն հոգ տանիլ վնասելոց այլ եւ այլ պիտոյից հայթայթման։

—Սարըեարի ոճրագործութեան դատը թէեւ երէկ տեղի պիտի ունենար Եղեռնադատ ատենին առջեւ, սակայն ամբաստանելոց փաստաբանին բացակայութեան պատճառաւ, ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ։

—Քարբերդի գաւառական լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Տէրսիմի շրջակայից մէջ երեք մարդեր ձեան կոյտի մը ներքեւ մնալով, մեռած են։

—Ոստիկանութեան պաշտօնեայք նախընթաց օր Էտիրնէ Գաբուի մէջ երկու Թուրք կիներ ձերբակալեցին, որք ծխավաճառի մը խանութէն 375 ի չափ ծխախոտի քաքէթներ գողցած էին։

—Մուսուլի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ մայրաքաղաքիս Փրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդ Պ. Պէրժէ Մուսուլ ժամաներ և հիւրընկալուեր է տեղւոյն Փրանսական հիւպատոսարանը։ Պ. Պէրժէ Նինուէի աւերակներն այցելելէ յետոյ, Պաղտատ պիտի ուղեւորի։

—Մայրաքաղաքս հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ անցեալ օր Սթանքեօյ կղզւոյն մէջ երկու անգամ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուելով, մէկ քանի շէնքեր վնասուեր են, սակայն մարդու կորուստ պատահած չէ։

—Պուլկարական պատուիրակ Տր. Վուլքովիչ որ մի քանի օր հետէ Սոֆիա կը գտնուէր, երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

—Ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտօֆ յառաջիկայ երկուշաբթի գիշեր հացկերոյթ մը կուտայ ի պատիւ նախարարաց ոմանց և այլ օսմ. բարձրաստիճան պաշտօնատարաց։

—Սիլէզի և Աստէնի միջեւ հեռագրական ընծծովեայ թելերը խզուած ըլլալով, Կ. Պոլսոյ և Հիճազի ու Եմէնի նահանգաց միջեւ հեռագրական յարաբերութիւնք դադրած են այս պատճառաւ։

—Թուրք լրագրաց տեղեկութեանց համեմատ՝ երէկ ժամ 4ին Ճիպալիի մօտ այրած ապարանքն ապահովագրեալ է եղեր։ Այդ ապարանքին մէջ վարձով կը բնակէր Նաւային միրլիվա Րիզա փաշա։

—Կայս. Թանգարանին տնօրէն Համտի պէյ, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքինած ըլլալով, սկըսած է յաճախել իւր պաշտօնատեղին։

—Նախընթաց գիշեր Ղալաթիոյ աչտարակին շուրջը գտնուած տան մը դրան առջեւ գտուած էր նորածին արու մանկիկ մը, զամբիւղի մէջ դրուած։ Վրան գտնուած յանձնարարեան գրութեան մը համաձայն այդ մանկիկ յանձնուեցաւ յունաց եկեղեցւոյն։

—Քարբերդի կուսակալը կեդրոնին մէջ վարժապետանոց մը հաստատած է, ուր ուսուցիչք նոր դրութեամբ ուսուցանելու եղանակը պիտի ուսանին, պաշտօնավարելու համար՝ յառաջիկայ ամառ՝ նոյն նահանգին այլ եւ այլ կողմերը բացուելիք վարժարանաց մէջ։

—Ջեռնկաս իշխանութիւնն իմանալով որ ի Փերիքեօյ անգլիացի Պ. Սիմոնի ագարակին մէջ պահարախտ երեւան եկած է, անասնաբոյժ մը ղրկած է։ Սա քննութիւններ կատարելով հաստատած է թէ այդ հիւանդութիւն գոյութիւն չունի։

—Վերաքննիչ ատենի ընդհանուր դատախազը ձերբակալել տուած է, կըսէ Հաքիքաթ, մաքրիգիւղցի դեղագործ Քալիֆի անուն անձն, որ իւր ապահովագրեալ խանութը բռնկցուցած էր։

—Երէկ պատմեցինք թէ ոստիկանութեան պաշտօնեայք մէկ քանի չարագործներ ձերբակալած են, որք կին մը սպաննած և մարմինը ջրհոր մը նետած էին։ ... ներ ալ գտնուին։ Գտնուած ոսկորներէն զատ թղթապանակ մը եւս գտնուած է որ կը պարունակէր պուլկարերէն նամակ մը և 305 թուականը կրող շրջուն մըգավաճառի արտօնագիր մը։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ
ԲԵՐԱՅԻ

Երէկ գիշեր, գլխաւոր դերասանուհեաց ոմանց յանկարծական տկարութեան պատճառաւ տեղի չունեցաւ, ԺԻՒԱՆԻԹԱՅի ներկայացումն որ այս գիշերուան թողուած է։

Վաղը գիշեր (ուրբաթ) արտասովոր չքեղ ներկայացում մը կայ որուն պիտի մասնակցին խմբին բոլոր երգիչք և երգչուհիք։ Ներկայացուելիք խաղն է

ԼԱ ԲԵԼ ԷԼԷՆ LA BELLE HELÈNE

Օֆէնպախի հանրածանօթ օբէռա-պուֆը։

Գլխաւոր դերերն հետեւեալ կերպիւ բաժնուած են՝ Էլէն (տիկին Սանտրէ), Օրէստ (տիկին Կռանիէ), Բարիս (Պ. Կրիվէլ) Քալքաս (Պ. Տուշէ), Մէնէլաս (Պ. Սանտրէ), Ականմէմնոն (Պօնէլլի), Աժաքս Ա. և Աժաքս Բ. (Պ. Պ. Ժանրուա և Իւլրիք)։

Սոյն ներկայացումն, ինչպէս երէկ ծանուցինք, կազմակերպուած է ի նպաստ Նոր Թատրոնի ... Պ. Էտ. Սալայի, որ Բերայի թատերասէրներուն համակրանքը կը վայելէ։ Պ. Սալա իր հաճոյակատար ընթացքով արժանի է այն քաջալերութեան որ ամեն տարի կը տրուի իրեն, իւր նպաստին առթիւ, և վաղը գիշերուան համար ալ միեւնոյն յաջողութիւնն ապահովեալ է արդէն։ Շատ քիչ թուով օթեակներ ու նստարանք տրամադրելի կը մնան։ Մեծագոյն մասը կանխաւ վարձուած են։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Պէրլին, 5 մարտ

Բէօթիչէ Զայթունկի խօսքին նայելով, կառավարութիւնը զինուորական նոր վարկեր պիտի խնդրէ Երեսփոխանաց ժողովէն և պիտի ջանայ որ ընկերվարականաց դէմ հաստատեալ օրէնքին երկարաձգումը քուէարկուի։

Բէլճիա, 5 մարտ

Երեսփոխանաց ժողովն ստուար մեծամասնութեամբ ընդունեց հանգուցեալ Անտրաշի կոմսին յիշատակարան մը կառուցանելու ծրագիրը։

Հռոմ, 3 մարտ

Հապէշստանի գործոց վերաբերեալ պաշտօնաթուղթեր պարունակող իտալական Կանաչ Տետրակն, որ Խորհրդարանին մէջ բաշխուեցաւ, պաշտօնաթուղթեր կը պարունակէ ի մասին այն ձեռնարկներուն զորս երբեմն Գավուր կոմսն ըրած է յարաբերութիւններ հաստատելու համար Հապէշստանի հետ, ինչպէս և մինչեւ իտալեւհապէշեան վերջին դաշնագիրը փոխանակուած պաշտօնաթուղթերն։

—Իպպէթ փաշա (որ Վեհ. Սուլթանի կողմէ ձիեր նուէր կը տանի Իտալիոյ թագաւորին) վաղը պիտի ներկայանայ Ումպերթօ թագաւորին։ Երէկ օսմ. դեսպան Զիա պէյի միջոցաւ ներկայացաւ Պ. Քրիսփիի։

Բարիզ, 5 Մարտ

Պ. Թիռառ ջղացաւութենէ կը նեղուի տակաւին, հետեւապէս կը կարծուի թէ պիտի հրաժարի նախարարական պաշտօնէն։ Բայց պիտի սպասէ եղեր Պերլինի գործաւորական Դեսպանախորհրդոյն վերաբերեալ հարցապնդման, որ տեղի պիտի ունենայ Երեսփ. Ժողովոյն մէջ։

—Երեսփոխանաց Ժողովը վաւերացուց Սէնի պոլանժէական երեսփոխանաց ընտրութիւնները։

—Երեսփոխանաց Ժողովոյ մէջ, Պ. Բօլուա(*) խնդրեց հարցապնդում ուղղել կառավարութեան՝ Տերակոյսի անդամ Պ. Մազոյի Վճռաբեկ Ատենին նախագահ անուանուելուն վրայ։ Դատական նախարար Պ. Թէվընէի պատասխանէն յետոյ, որ կը հաստատէր թէ Պ. Բօլուա ինքն իսկ կը խոստովանի Պ. Մազոյի արժանիքն, Երեսփոխանաց Ժողովը նախարարութեան համամիտ գտնուեցաւ 86ի դէմ 320 ձայնով։

—Զինուորական քննիչ յանձնախումբը կարգապահական պատժոյ ենթարկեց Իւպէր-Գասդէքս զօրավարը, իւր զօրաց առջեւ պատերազմական նախարարը քննադատած ըլլալուն համար։

Լոնտոն, 5 մարտ

Կալլէսի իշխանը, շատ մը հիւրերու հետ, որոց մէջ էր նաեւ Պ. Էյֆէլ, երէկ կատարեց Ֆորթհ գետին վրայ շինուած երկաթեայ մեծ կամուրջին բացման հանդէսը։

Պելկրատ, 5 մարտ.

Սփոլեարի անուն խմբագիրն որ Աւստրիոյ դեսպանատան դէմ խիստ յարձակումներ ըրած էր, Սերպիայէն արտաքսուեցաւ, և կ'ըսուի թէ Պուլկարիա կ'երթայ։

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Բարիզ, 5 մարտ

Կ'երեւայ թէ Պ. Սփիլլեր չուզեր [illegible]

[illegible] բուցանել։ Տակաւին չգուշակուիր թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ այս հարցապնդման արդիւնքը, ըստ որում կարծեաց մէջ մեծ տարաձայնութիւն կայ ի մասին Ֆրանսայի մասնակցութեան Պերլինի Դեսպանախորհրդին. բայց կը կարծուի որ Պ. Թիռարի նախարարութեան անկումը հաւանական է։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 22 փետրուար

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ի.) Սէրի	19 38
Զօրաւոյն գոցուելէն վերջը »	19 37
Բերայի մէջ »	19 36
Առաւօտուն բացուեցաւ »	19 36
Կէսօրին »	19 36

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	48 25
Այս առաւօտ	48 20
Կէս օր	48 20

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սէրի	49 30
»	B. »	25
»	C. »	20 2

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Ասիւթէ ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	4 25
Քրէտի ժէնէրալ	Օսմ. »	8 26
Պանք տը Գօնս	» »	7 13
Սօս. Շանժ է վալէօր	» »	4 34
Թրամուէյ	» »	477 ½
Բուժելի երկաթուղի	Ֆր.	70 25
Օդլեկաւոն տը Բրիօրիթէ	»	— —
Բաժնեթուղթ Լավրիօնի	Գ. Կ.	116

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	Ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 25
Անգլիական ոսկի	»	110 13
Իմպէրիալ	»	90
Քրիմից	»	51 10
Բուպլի թղթադրամ	»	8 37
» արծաթ	»	77
Մէճ. արծաթ. (տարբ)	»	108 24
Վ. էչնոց	»	103 20
Հինգնոց	»	103 20
Մէթալիք	»	101
Թաւաֆէյէ	»	9 10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 5 Մարտ, ժամ 3 վայր 38 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	88 25
» » 4 ½ %	105 70
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 30
Օսմանեան երկաթուղի	72 12 ½
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	526 87 ½
Գրէտի Լիօնէ	726
Իտալական Ռանթ 5 %	92 62 ½
Հելլենական 5 %	458
Բրիօրիթէ Թիւրք	497
Եգիպտական միացեալ	478 37 ½
Պանք տը Բարի	776 25
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	421 87 ½
Ռուէեզի ջրանցք	2295
Սպանիական արտաքին	73 5/16
Չեք Լոնտրայի վրայ	25 25

Լոնտոն, 5 Մարտ, ժամ 6 վայր 12 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ		97 ½
Օսմ. »	Սէրի Դ.	17 7/8
» »	» գոց	— —
» »	» Ա.	40 ¼
» »	» Բ.	24 7/16
» »	» Գ.	18
Փոխառութիւն 1877		102 ¼
Պանք Օթօման		11 5/16
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիյէ)		94 3/8
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)		104 ⅛
Յայրա Տանիէ		84 ¼
Տօմանիալ (փոխառ. Ռօշիլտ)		103 ¼
Հելլենական 5 %		90 ¼
Մօնօբօլ »		75
Ռուսական 1889		94 ¼
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 27 ½

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 5 Մարտ, ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	88 18
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ.	18 30
Օսմանեան երկաթուղի	69 37½ (*)
Եգիպտական միացեալ	479 37 ½

Վիէննա, 5 Մարտ, ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	35 80
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	107 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 50

Պերլին, 5 Մարտ, ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 45
Ռուսլ թղթադրամ	220 ½
Օսմանեան երկաթուղի	79 20
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	17 85

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՐԲԵՐԴ, 31 յունուար

Համաճարակն հօս ալ եկած եւ վարակած է գրեթէ ամեն տուն, բռնուողները կը պառկին ամբողջ շաբաթ մ'առ հասարակ, որք կը նեղուին չարաչար տենդէ, գլխի պտոյտքէ եւ ոսկերաց մարմաջումէ. կը մաշէ և կը կիսէ բռնողը, բայց վախճանն անվտանգ է։

Քաղաքային բժիշկ Միւրթազա էֆէնտի գոհութեան արժանի գործունէութեան մէջ կ'անցընէ մանաւանդ այս օրերը, զոր մէ առիթ է յայտնել թէ՝ արհեստին կատարելապէս հմուտ, խղճամիտ ու պարտաճանաչ բժիշկներէն է առ մեզ։

Դարձեալ բժիշկ. Հրանտ էֆէնտի Հէքիմեան, որդի Տօքթ. Յարութիւնի, երբ 7 տարի յԱմերիկա սովրելէ վերջ կը դառնայ յաջողութեամբ հօր տունը՝ նմա գործակից։ Մեր բժիշկներն են ուրեմն, բացի Միւրթազա էֆէնտիէ, Հէքիմեան Յարութիւն եւ Հրանտ, Բաշաղեկցի Սարգիս, Հէնիցի Նիկողոս էֆէնտիները։ Երկու դեղարան կայ, մին Մեզիրէ և միւսը քաղաքին մէջ. առաջինը բացած են երկոքին եղբարք Մկրտիչ և Սողոմոն էֆէնտիք, որ ճարտար դեղագործի համբաւ ունին, իսկ քաղաքինը կը գործածեն Հէքիմեան հայր եւ որդի։

—Արդլ Մսեհի վանահայր՝ կարապետ վարդապետ կը վախճանի անցեալ ամսու սկիզբը, վանքը կը մնայ հանգուցելոյն [illegible]

տեղը, տաք եղանակին Քարբերդցւոց ամառանոցն ու զբօսարանը կը լինի, ունի առատ ջուր ու ընդարձակ այգի մը բազմաթիւ հսկայ ընկուզենիներով, թըթենիներով և պտղատու ծառերով։ Այսչափ ու ա՛լ ոչինչ. ուխտաւորներ եւ 24 թեմական գեղեր կան ու կ'ապրեցնեն զայն բոլոր տարիին մէջ, եթէ առաջնորդարանըն ալ չուզէ կիսել այդ գեղերէ առած եկած արդիւնքը։

Վարդապետն հոն անցուցած մինչեւ 60—65 տարիքը, շատ հոգ ունէր Վանքին շինութեանն ու պայծառութեան համար, բաւական ալ կը յաջողէր։ Վերջին երկու ամաց մէջ ձեռք զարկած էր շինել պարիսպն ու եկեղեցին որ փլած էին անկէ առաջ մեծ երկրաշարժէ մը. գրեթէ աւարտած էր և կը պատրաստուէր հանգանակութեամբ մը ուրիշ մասերու սկսիլ, կը վախճանի յետ երկարատեւ հիւանդութեան։

Ուսեալ, բանասէր չէր այս վարդապետը. կրնար սակայն պահած ըլլալ խնամքով գրքեր հին ու ձեռագիր, և ի միջի այլոց կալուածական կարեւոր թղթեր, որո՞ւ յանձնուեցան և ո՞վ կը պահպանէ այսպիսիք և այլ հնհկարասիք. քահանայէն զատ ուրիշ մը չենք ճանչնար, որը յայտնի է թէ չպիտի կրնայ Վանքին մէջ հոգատարութիւն ստանձնել իր գեղն ու տունը մոռնալով։

Հարկ էր անշուշտ զի Պատրիարքարան կամ մեր Առաջնորդարան պատշաճ տնօրինութիւն մը կատարէր։

—Շատ առատ եկած է եւ կուգայ ձիւնը ամեն տարուանին նայելով. փողոցները տանեաց հաւասար քիչ մ'ալ բարձրը ձիւնէ լեռներ բռնած են, մշուշ, մէգ, պահ պահ չոր ցուրտեր։

—Բալուէն ի Քարբերդ հաստատուեցաւ վերջապէս հեռաթելի գիծ մը անցեալ աշունէն սկսեալ, կը գործածուի այժմ ամենայն կանոնաւորութեամբ, գործին հսկող ու առաջ տանողն էր ընդհանրապէս քաղաքիս հեռագրատան Ա. պաշտօնեայ՝ Աքիֆ էֆէնտի, որ ուրիշ առիթներու մէջ ալ գուն գործած է երեւնալ եւ փայլիլ որպէս իր կոչումը ըմբռնող ու արդիւնաւորող լաւագոյն պաշտօնաւոր։

Կը գովենք այս պատեհութեամբ մեր Շաքիր աղան ալ, որ քսան-քսան և հինգ տարիներէ ի վեր զգուշաւոր ու հաւատարիմ ծառայող մը կը մնայ նոյն հեռագրատան մէջ ցրուիչի պաշտօնով։

—Կեդր. վարժարանի խնամակալութիւն Թուրքերէնի դասախօս կոչեց Առաքել էֆէնտի Գարամաթոսեան, որ Պոլսէն այսր ժամանելէն ի վեր կը գտնուի պաշտօնին գլուխը ամեն օր 3 ժամ դասախօսելով։

—Ամերիկեան Թալէռին տենչը տեղացւոց հաւատքն ու հոգին է դարձեր կարծես, շատ ջանքեր կ'ընեն ամեն օր ճանբայ ընկնելու համար, բայց կառավարութիւն կը մերժէ անցագիր տալ եւ հետամուտ է բոլորովին արգելուլ այդ ճանբան, որ վախճանն սաստկապէս անկումն ըսել է տեղական երկրագործութեան ու արհեստին։

Գնահատելի են առ այս կառավարութեան ցոյց տուած հոգն ու հետամտութիւնն, որ ուղղակի գաւառին հանրային օգուտը կ'ակնարկեն. լսած ենք թէ՝ քանի քանի երկրագործական տուներ բոլորովին կը դադրին եղեր հող վարելէ, արտն արդիւնաւորելէ. շատերը գացեր են, մնացեալներն ալ գնալու փափաքով կը տոչորին։

Բուսաթոյի վիճակին այցելու Հովիւ Գեր. Հմայեակ եպսկ. Դիմաքսեան Էգինէէն նամակ մը գրած է բարեկամի մը, ուսկից կը քաղենք հետեւեալ մասերը.

ԷԳԻՆԷ, 14 փետրուար

Փետրուար 6ին մեկնեցանք Տարտանէլէ դէպ յարեւմուտս հարաւ՝ քերելով երկու ժամ տեւողութեամբ Տարտանէլի նեղուցի ասիական եզրն և ապա կէս ժամէ աւելի զառիվեր լերին յոնական «Էրէն» գիւղի. անտի կ'անցնինք ի Սարըր-Զալըլըք և անտի յառաջ կը տարածի մեր դէմ մեծին «Տրովադայի» հնութեանց ընդարձակ տեսարանը՝ դէպ յարեւմուտս ի հիւսիս։

Տրովադայի աւերածոց եւ հնութեանց առջեւէն անցնելու պահերնուս՝ պատմութեանց եւ հնախոյզ որանց հետ առաջ կ'երթանք Տրովադայի դրան առջեւ փրնտռել Զարմայր Նահապետի քաջի առն զարմանալւոյ գերեզմանը գտնել. եւ եթէ տեղական զրուցատրութեանց միտ դնել ուզենք կ'ուզեն համոզել զմեզ թէ Մեծին Արասաչէսի գերեզմանն ալ գտնուած է Տրովադայի լերանց մէկուն վերայ։

Մեր ճամբուն վրայ սաստկաշունչ քամի մը կը փչէ. բայց հայրենի պատմութեան յիշատակք մեր սիրտ տաք ու վառ կը պահեն, եւ հնախոյզ Շլիմանի հետքերը պայծառապէս կը տեսնուին մեր հետեւած ուղղութեան աջ կողմն՝ յարեւմուտս ի հիւսիս. մեզ առաջնորդող Թուրք պաշտօնեայն կը պատմէ մեզ անցեալ տարի գերեզմանի մը մէջէն ելած ոսկեձոյլ թագ մը, մանեակ մը եւ Թուր մը եւ ցոյց տայ մեզ գերեզմանի բլուրը։

Եօթն ժամու ճամբորդութենէ յետոյ կը հասնինք յափունս «Մէտրէս» [illegible] գետակին, որ սառերու կտորներ գլորելով կ'երթայ, «Գազ տաղի» կուշտէն բոլոլելով և դէպի յարեւմուտս հիւսիս թըրջելով Տրովադայի մի կողմը՝ Գում-Գալէի առջեւէն կը թափի ի Միջերկրական. պահ մի Մէտրէսի հետ կ'ընկերանանք և քառորդ ժամու ճամբայ չահելու համար՝ կամուրջը թողլով գետէն կ'անցնինք Էգինէի դաշտն. և մեր դէմ կուգայ ըստ հնոյն «Վիլոնեայ» և այժմ «Իյնէ» կամ «Էգինէ», մօտ 600 տուն Թուրք, 150 տուն յոյն և 50 տուն հայ բնակչօք։ Եւ Հայք թէև սակաւաթիւ՝ բայց գործունէութեամբ և ազդեցութեամբ, մանաւանդ աշխատասիրութեամբ գովելի։

Հայոց ի հիմանց վերանորոգեալ Ս. Գէորգայ եկեղեցին ազգային արժանապատուութեան համաձայն պարզ և վայելուչ ճաշակաւ շինուած է՝ համանման Տարտանէլի եկեղեցւոյն բայց փոքր քան զայն. այս վերջնոյն 500 ոսկւոյ մօտ ծախք եղած է։

Դպրոցական քննութիւն մ'ալ կատարեցինք, հազիւ ունին 40—50 երկսեռ ուսանող, դաստուունին Ցարութիւն էֆ. Անանեան աշխատասիրող է։ Թաղական Խորհուրդ և դպրոցի Հոգաբարձութիւն եռանդուն գտանք իրենց պաշտօնին։

Նորակառոյց սուրբ Եկեղեցւոյ Նաւակատեաց հանդէսն սկսանք սուրբ Վարդանանց մեծի յիշատակի օր և մինչեւ կիրակի օր՝ բովանդակ սուրբ օծութեան արարողութիւնք կատարուեցան ի ներկայութեան խուռն բազմութեան՝ Հայոց, Յունաց և Տաճկաց, եւ նոյն օր յատուկ բարեմաղթութիւններ եղան վասն կենաց մեր Օգոստափառ Սուլթանին։

Մեր հետաքրքրութեան առարկայ եղաւ Քըզըլ եւ Գըլըքըլը գիւղօրէից լեռնաբնակ կամ վրանաբնակ Հայոց վիճակն իմանալ, որք Էգինէի հարաւային կողմն՝ «Գազ տաղի» ճամբուն վրայ հաստատեալ երկու մերձակայ գիւղօրէից մէջ կը բնակին այս ձմեռ եղանակին. նոցա յատուկ այցելութիւն տուինք եւ այս ժողովուրդն գտանք կորովի եւ անձնապաշտպան, որոց ձիերն եւ արջառք ժամերով հեռի դաշտերու մէջ կ'ապրին ու կ'արծին, եւ ոչ ոք կարէ յանդգնիլ դպչիլ. իրենք մեծ մասամբ անասնաբոյծ, հողագործ են, եւ այժմ սկսած են հողեր խսկ գնել և երկրագործութեամբ զբաղիլ. Հայրենի հին աւանդութիւնք պահած են եւ կը խօսին հայրենի աղաւաղեալ լեզուաւ.— մեր այս այցելութեան միջոցին Թաղական խորհուրդ մը հաստատեցինք եւ կրթութեան պէտքն զգացնելով՝ գէթ իրենց զաւակաց համար գիւղի մէջ ծաղկոց մը հաստատելոյն բանաւոր դատեցինք, եւ խոստացան յառաջիկայ աշնան կատարել մեր առաջարկը. եւ մեք խոստացանք փոքր դասագրքերը Միացեալ ընկերութենէն խնդրել։

Բարեկենդանի օրեր յ'Էգինէ եւ մերձ գիւղաբնակ ազգայնոց մօտ անցուցինք։

Մտադիր ենք ամսոյս 15էն յետոյ մեկնիլ վերստին ի Տարտանէլ եւ անտի անցնիլ ի Կէլիպօլու եւ ի մօտոյ հսկել տեղւոյն երկսեռ վարժարանաց շինութեան, եւ դէպ ի մարտ սկիզբը Պոլսոյ ճամբով վերադառնալ ի Բուսաթօ։

ՏԻԿԻՆ ՆԵԿՏԱՐ ՋՈՒՆԴ

Աւասիկ այն դամբանական ճառը զոր Ռէթէոս էֆէնտի Պէրպէրեան այս կիրակի արտասանեց հանգուցեալ Տիկին Ջունդ Ասպետուհւոյն դագաղին վրայ, Բերայի գերեզմանատան մէջ.

Ո՛ ժողովուրդ Հայոց, ահա՛ քո մեծ հոգիներէն մին ալ կ'անհետանայ քո հորիզոնէն, և մթամած երկնիցդ վրայ փայլփլող սակաւաթիւ աստղերէն մին ալ կը խաւարի։ Թանձրացո՛ւր սուգը սրտիդ մէջ, և թո՛ղ արցունքդ հօսին առատահոս, զի ահա՛ գլորեալ կայ անշունչ և անխլիրտ նա որ եղաւ մա՛յր բազմաց։

Մա՛յր... աւա՛ղ, Տիկին Նեկտար Ջունդի՛ չորուեցաւ բախտն իր գրկաց մէջ սեղմելու և իւր արտասուախառն համբոյրներով թրջելու իւր երկանց պտուղն, իւր սիրոյ պտուղն. չորուեցաւ նմա գերագոյն երջանկութիւնն իւր կուրծքէն կախուած տեսնելու մարմնացեալ՝ մին այն ոսկեթեւ խարտիշագեղ զուարթուններէն որք ամէն կնոջ կը ժպտին իւր երազաց մէջ՝ երբ կը հիւսէ պսակին հիւսենան, և չլսեց նա, աւա՛ղ, սրտալիր երկնաթրթիռ ձայնիկն այն գերանոյշ և սխրալի՝ որով մանկիկն առաջին անգամ, և ամէն անգամ, կը ձայնէ «մայրի՛կ»։

Ի՛նչպիսի մայր մի լինելու սահմանեալ էր նա, նա՛ ա՛յնքան գորովագութ, ա՛յնքան ազնուահոգի, ա՛յնքան ընտանեսէր, ա՛յնքան լուսամիտ, ա՛յնքան բարձրախոհ. մայրերու տիպար մը պիտի լինէր, ճշմարիտ Հայ Կոռնելիա մը. իւր կաթին հետ հոգի պիտի տար նա, և գերազանց Ազգանուէրն օրօրանէն պիտի ուսուցանէր իւր զաւակաց սիրել զԱզգն ու անձնուիրիլ նորա բարւոյն և [illegible]։

Քանի՛ երջանիկ պիտի լինէին զաւակունքն մի այդպիսի անզուգական չքնաղ մօր.— և սակայն նաեւ քանի՛ո՜ն թշուառ այսօր, երբ՝ զրկեալ այնպիսի մօրէ՝ նորա սառուցեալ կրծոց վրայ խառնէին այժմ իւրեանց աղեկիզիկ ողբն ու կոծ իւրեանց մեծանուն հօր դառն հեծկլտանաց։ Ո՛վ երկինք, պարգեւներո՞ւդ մէջ է շնորհդ թէ այն զրկմանց մէջ զոր կը հարկադրես մեր վրայ....

Բայց ողբ ու կոծ զաւակաց... ի՛նչ, չէ՞ք լսեր, եղբարք, լալագին ձայներ, որք հեռուէն կուգան և որք սակայն չեն մեզ օտար, եւ չէին օտար այս մեծահոգի Տիկնոջ։ Ձայներն են անոնք այն գաւառացի հազարաւոր տարաբախտ աղջկանց զորս որդեգրեց Տիկին Ջունդ, և որք այս վայրկենիս յԱլաշկերտ, ի Բղէ, ի Մուշ, ի Սղերդ, ի Հաճըն, Եկեղեցւոյ նուիրական սեղանոյն առջեւ ծնրադիր եւ ձեռնամած, տրտմանուագ չարականաց ի ձայն, կ'ողբան ազատարար իւրեանց լուսատու կենսատու բարերար մօր անդարմանելի կորուստն։ Ո՛չ, անգաւակ չմեռնիր Տիկին Նեկտար. ո՛չ ոք քան զինքն աւելի եղաւ մայր. ո՛չ ոք ծնունդ տուաւ առաւել հոգիներու քան ինքն։

Ջուրի ի ծոցածին որդւոց, ըսաւ Տիկին Նեկտար. «Լա՛ւ ուրեմն, կը լինիմ ես մայր ազգին աղջկանց թշուառ, եւ եթէ չկարողացայ կեանք տալ մարմնոյ, կեա՛նք կուտամ հոգւոյ, եւ խաւարի մէջ ծնդելու դատապարտեալ նորաբոյս իմացականութիւններ կը ծնուցանեմ ի լոյս մտաւոր կենաց»։ Եւ գործակցութեամբ իւր և այլ լուսասէր Տիկնանց եւ Օրիորդաց ոմանց հիմնեցաւ Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութիւնն։ Այդ հիմնարկութեան առաջին օրերէն, այդ ազգօգուտ ընկերութիւն եղաւ իւր երազոց, իւր ըղձից, իւր խնամոց սիրելագոյն առարկայն. նորա արդիւնք էին իւր ուրախութիւնն, նորա փայլն՝ իւր փառասիրութիւնն։ Իւր վերջին մտածութիւն՝ իւր ցաւոց մահճին մէջ՝ կը թափառէր դարձեալ այն դաշտաց վերայ ուր անդէտ կը պատի հայ աղջիկն, եւ զորս երանութեան ծաղկամբք կարող է զարդարել՝ երբ կրթութիւնը նորա խաւար հոգւոյն մէջ վառէ Ճշմարտին, Գեղեցկին եւ Բարւոյն եռակի ճառագայթը։ Ցվերջին կէտ իւր կենաց, մնաց կրթական այդ մեծ ընկերութեան պահապան ոգին եւ հզօրագոյն նեցուկն։

Մեծ կին մ'եղաւ, այո՛, Ասպետուհին Տիկին Ջունդ. ո՛չ վասնզի Ասպետուհի մ'էր նա և զի ճոխապանծ սրահից և իշխանական շրջանակաց մէջ փայլած էր շնորհազարդ նազելաշուք, այլ վասնզի չէր գիտեր հպարտանալ ու գոհանալ մեծ փառաց տիտղոսներով, և զի գիտէր պերճաշուք սրահէն իջնել ի խոհանոցն ու լինել իւր տան ա՛յնքան տիրուհին որքան աղախինն։ Բայց մանաւանդ մե՛ծ եղաւ նա իբրեւ հանրային գործիչ կին. և ստուգիւ արժանի է այս տիտղոսին այն եռանդուն՝ անխոնջ՝ անձնուէր գործունէութեամբ զոր ցոյց տուաւ ազգասէր Հայ աղջիկներու կրթութեան մեծ և սուրբ և բազմարդիւն գործին մէջ, եւ որով հանապազ իւր ընկերակցաց համար եղաւ առարկայ հիացման և օրինակ խրախուսիչ։ Մեծ հոգիներու անկ է հասկնալ մեծ գործերը և յարիլ անոնց, զհետ պնդիլ անոնց վեհ՛մ յամառութեամբ։ Տիկին Ջունդ ունեցաւ զայդ յամառութիւն, և իւր օրինակ համոզեց թերեւսեաւտոնները, ոգի ներշնչեց անտարբերներու, եւ եղաւ մեծագոյնն այն ույժերէ որք ամրապնդեցին հիմունքն Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան եւ ընծայեցին զայն տակաւ առաւել արդիւնաւոր։ Մեծ օրինակ մը կը տայէ նա Հայ իգական սեռին, օրինա՛կ որ պիտի ուսուցանէ միշտ պայազայ Հայ տիկնանց թէ կինը հանրային գործունէութեան շրջանակի մէջ ալ կարող է փառաւոր դեր մը ստանձնել եւ մղում տալ ուղղակի ազգային յառաջդիմութեան գործոյն։

Ո՛հ, զի՛րդ կը բորբոքէր զինքն այս տենչ, եւ ի՛նչպէս չէր գիտեր յետս նահանջել դժուարութեանց առջեւ։ Ահա՛, վեհ՛մ մարդասէր, առ ոչինչ գրելով ծխենն ու քամին սաստկաշունչ, ո՛չ միայն աստ ի Պոլիս, այլ եւ յԵգիպտոս, ի Բարիզ եւ ամէն տեղ ուր վարէին զինքն իւր կենաց պարագայներ, կը շրջէր նա դռնէ ի դուռն նպաստ հաւաքելու կամ տոմսեր զետեղելու յօգուտ Հայ աղջիկներու ձրի դաստիարակութեան. եւ փոյթ չէր որ անարգուէր յոմանց, փոյթ չէ որ ստիպուէր պաղատիլ բազմաթախանձ, բա՛ւ է որ ոսկի մը իյնէ անտարբեր հարուստէն որ ի լոյս փոխարկի մայր իմացականութիւններու մէջ։ Եւ երբ, շնորհիւ մանաւանդ իւր ճգանց եւ վաստակոց, կատարեալ է յաջողութիւնն այն պարահանդէսի որուն իւր նպատակ կ'ընծայէ սրբութիւն՝ քանի՛ոն երջանիկ է նա, ի՛նչպէս գեղեցկացեր է առաւել Տիկին Նեկտար, հոգւոյն երանութիւն դէմքին վերայ կը ցոլայ, եւ ժպիտ կը սփռէ իւր շուրջ ա՛յնքան շատ, ա՛յնքան սրտագին որքան կ'զգայ թէ մէն մի ժպտին արցունք մը կը սրբէ, հաճանչ մը կը վառի։

Եւ ահա՛ ամէն այդ աչեր՝ որոց արցունքը սիրեց սրբել եւ որոց եռեւէն նայող մէտ հոգւոյն մէջ կայծ ուզեց դնել, կ'արտասուեն այսօր այս սգատխուր դագաղի վրայ.— Ո՛հ, օրհնեա՛լ դագաղ զոր կ'օծեն արտասուք ա՛յնքան անմեղ էակաց. օրհնեա՛լ դագաղ զոր՝ իբրեւ ամպ երկնային՝ կը պատէ խունկն այն աղօթից զոր կը ծխէ բարերարեալ հոգիներու բուրվառըն մշտավառ։ Եւ այս հոգիք էին ամէն կարգէ. Տիկին Ասպետուհին զգայուն էր ամէն թշուառութեանց եւ զգայուն ամէն տեսակ գթութեանց հաճոյքին. ո՛չ միայն տգէտին լոյս ուզեց տալ, այլ և ամէն առթիւ իւր գթած աջն կարկառեցաւ յօգնութիւն տառապելոց, եւ ազգային բազում սրբատեղիք վայելեցին յաճախ իւր բարեպաշտ հոգւոյն նուէրներ։ Ո՛հ, արժանաւէ՛ս կրեց իւր կուրծքի վրայ գթութեան (Շէֆգաթ) այն շքանշանն որով Վեհափառ Սուլթան Համիտ Բ. Խան հաճեցաւ գնահատել իւր վեհ սրտին ազնուագութ զգացումներն։

Այսպէս, իբրեւ Լուսոյ, Սիրոյ և Հաւատոյ երկնափայլ ոգի մը եւ իբրեւ մայր մ'ամէն անոնց որոց՝ ըստ բանի քերթողին՝ մօրու եղած էր բնութիւն, անցար դու այս երկրէն, ո՛ բարեգործ մեծանձն Տիկին, թողլով լուսաշէտ անջինջ շաւիղ քո եռեւէն, եւ անհուն վշտի եւ սիրոյ ցոյցերով շրջապատեալ, որոց մէջ կուգամ տրտմագին խառնել այս բանքն իբրեւ Ազգանուէր քերդդ անմխիթար սգոյն ու շնորհապարտ հոգւոյն տկար արձագանգ, կ'երթաս հանգչիլ յետին բնակարանիդ մէջ զոր Ազգի մը երախտագիտութիւնը պիտի գործէ նուիրական։ Երբ գերեզմանի դէմ խաւարին մէջ, աւա՛ղ, լուծանի հասակդ գրգասունէ, հոգիդ, քեզ երանի՛, մշտագեղ պիտի շողայ իտէալական աշխարհին մէջ յոր յաւէտ միշտ եւ յոր պիտի յաւէն ցանդ հոգիք ազնուականք։

Իսկ դու, ո՛ Հայոց ժողովուրդ, ըսէ՛ արտասուագին առ Անհուն Էակն.—Դո՛ւ, որ ի քեզ կ'ընկղմես տարաժամ այս չքնաղ ոգին ու կը մարես այս ճառագայթն մեր երկնքին յորմէ լոյս եւ սէր կը ցօղէին Հայոց թշուառ զաւակներուն վրայ, դո՛ւ ըրէ՛ որ Տիկին Ջունդի նման աստղեր չըպակասին մեր գլխոյ վերեւ եւ Հաւատ եւ Սէր մարմնական միշտ առ մեզ նմանօրինակ չնաշխարհիկ ոգեաց մէջ։

Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

1890 փետրուար 18

ՄՈՒՐԱՑԻԿ ՄԱՅՐՆ ՈՒ ԱՂՋԻԿԸ

Տրտո՛ւնջ, տրտո՛ւնջ ականջներս կը զարնեն.—տակաւին պանդուխտ կիներու կեանքէն բան մը չգրեց. Քիչ մը համբերութիւն, սի՛րելիք, կարգն անոնց ալ կը հասնի. կը լսեմ այդ եղկելիներու պատմութիւնն ալ, կը տեսնեմ ու տեսած եմ թէ ի՛նչպէս ամբողջ տարիներ անյոյս սպասելէ ետքն, օր մըն ալ ճամբայ կ'ելնեն երթալ գտնել իրենց մարդն, որուն հետ կապուած են ճակատագրին ձեռքով և քահանային օրհնութեամբը։ Այո, կը լըսեմ անօրինակ պատմութիւններ, և մինչ ի խնդիր էի ստուգելու անոնցմէ մին, խաներէ զրկուած թուղթ մը եկաւ հաստատեց եւրոպական վէպ մը, ուր մեր հանդուցեալ բարապանին պատմութիւնն ալ կրկնուած է քիչ մը տարբեր եղանակաւ։ Վիպագիրն է Վասպուրականցի երիտասարդ մը, Մուշեղ անուն. իր պատմութիւնը ճշդուած է, ընթերցողներէս բազումք պիտի ըսեն թէ՝ Այո, մեր գիտցածն է։

Կը գրէ. «Վասպուրականցի ծերուկ մը, անյաղթ ձմրան խստութենէն, կաղանդէն տասն օր առաջ չոգենաւ գրինք. Քիչ ժամանակ մնաց այդ հէգըն այս քաղաքին մէջ։ Բաֆսիրտ Քաֆբերունցին Հայրիկի և մեր Օննիկի օրհնութեան արժանացաւ. [illegible] մէջ։ Ուստի արհամարհելով Զիւանայ և կայ լերանց մշուշապատ բարձրութիւնն ու ցրտութիւնը, կը մեկնէր դէպի հայրենի տնակ։ Երանի՛, բիւր երանի իրեն։

«Երեկոյին դարձանք մեր խանը։ Փողոցները տղմոտ էին. ցրտագին խոնաւութիւն մը սարսուռի պէս բնութեան վրայ քալելով կ'անցնէր. կը դողայինք։ Գինետանց լաճերը միայն, զմայլեալ և գլխաբաց, ապտակով կը քալէին, մէ՛կ սուլին, մէ՛կ անդին երթալով, իրենց անըրդական բառեռուն պէս, զորս ամեն կողմ կ'ընետեն՝ ջուր, տիղմ, քար հաւասարապէս կոխելով։

«Ճամբու մը վրայ կանգ առի. անկիւնը, ցեխերու մէջ, կծկուած նըստած էր կին մը։ Հազիւ թէ երեսուն չորս-երեսուն հինգ տարեկան. դիմացը վրայ տակաւին մոռցած չէր իսպառ հայկական-ժառանգական կարմրութիւնը, քիչ մը թարշամած խնձորի նման։ Սեւ աչկունքը կը պահէին իրենց հրապոյրն և, գլխուն ձգած հինաւուրց [illegible] տակ, կը պսպղային, թէպէտ արցունքով լի, ի գիշերի խըռովեալ լճակի մէջ լողացող աստղերու պէս։ Տակաւ թաշկինակ մը փռած էր ի գետնի։ Ամօթահար նայելու անցորդաց երեսն ի վեր, ողորմ ձայնիւ, որուն վրայ կարգաւ կը շարուէին իր հոգեկան բոլոր տանջանքները, կը մրմնջէր. «Մեռնիմ ձեր [illegible], Աստուած չէն պահի ձեր քէսէք»։ Այդ աղու և աղի աղաղակը կը զարնէր մեր ականջներն ու գետնին սալայատակը։ Խեղճ կինը կը մուրա՛ր։ Ա՛խ, Աստուած իմ, հեչա չէ մուրալն, թեթեւ չէ ձեռք բանալ անցորդին՝ տասնոց մը ընդունելու կեղակարծ յուսով։ Կը մուրար հէք կինը, նստած պա՛ղ քարերուն վրայ, ոտքերն անպատսպար, դէմքը ցրտագին։ Ի՞նչու նորա կերկերեալ ձայնին մէն մի շնչէրը չըլլային սո՛ւր սուր նշդրակներ ծակոտելու արիւնելու անցորդաց ապառաժ սիրտերը։

«Վասպուրականցի էր նա, Հայոց-Ձորոյ Ալծանանց գիւղէն. իւր բնադաւառի մէն մի շնչոր, մէն մի փանկը, մէն մի բառն աւանդական սրբութեամբ անաղարտ պահած էր։ Այս աշխարհի բնիկները, զարմանք է, մուրացկանութեան մէջ ալ անկորուստ կը պահեն իրենց բարբառոյն ինքնատիպ դրոշմը։

«Զօրապճի խանի ծանօթ գինովներն, օղիի զաւաթներուն պէս իրենց քսակը դատարկած, Վէզիր խան կ'երթային։ Աստուած քեզ խեր մը տայ, ախար մեր մուրացիկն է, բան մը տուէք։ Ոչ, ոչ, անցան գացին անկարեկիր խեղճ կնոջ, որ ի խորոց սրտէ վշտագին «ախ»ը կ'արձակէր անոնց ետեւ, կրակէ թեւերով սուրացող փայլակին պէս։ Ո՜վ որ մայր ունի աչքէն հեռու, սրտէն անբաժան, նա միայն խսկապէս կ'ըմբռնէ այդպիսի «ախ»երու դառնութիւնը։ Ձայներ կան որք քնած յիշատակներ կ'արթնցնեն։

«Ընկերական կեանքի հիւանդն էր այդ կինը, ճամբու վրայ ինկած անտէրունջ, այո, հոգւով ու սրտով խոցեալ վիրաւոր մը, կարօտ ձէթի և գինւոյ։ Այլ ո՞ւր է գինի. մեռելոց տակառներ կ'ուռեցանէ, քսակներու մէջ դրամ մնացած չէր։ Ահաւասիկ իր հակիրճ պատմութիւնը, զոր կ'ընէր Սամարացւոյ մը.

«Երկու տեսնէրկու տարի էր որ էս քաղաքն եկած էր. ջոլխսակ զաւ կը ներս մէկմեղ էր բերած։ Ես ինոնց սիրուն, թօրկեցի փոր ու փոթանս, պընդեցար սրի տուն ու տեղս, վերանայ սրի իմ դուռն ու փերկին, եկայ որ տարերս քիչ մը խալըն, հօմեան։ Վա՜յ իմ սեւ բաղդին. լաճերըս Պօլիսուն սեւ հօղերը թաղեցի, զարունս էլ էրկիս, իր սրտի մահմուէն, խնոնց կշտին թաղեցի, մէօ մնացի անտէ՛ր, անտէրական՛։ կը [illegible] կ'ուզէն, ա՛խ, ի՞նչ անեմ, [illegible]։»

Նուռնեփարի պատմութիւնը մէջ տեղ հանելով պանդուխտ կիները մեր ունեւոր մարց, տիկնանց գթութեանը կը յանձնեմ, և երկրորդ կը խնդրեմ յանուն մարդասիրութեան որ այս կարգի աղքատիկ պանդուխտներու մեւելներն առանց դրամի գերեզման տարուին։ Այդ պատմութիւնը ճի՛շդ է, դրամ ուզուած է այդ աղքատիկ կինէն։ Ի՞նչ, մեր քահանաներն էլ մարդ չե՞ն. մուրացիկին տուած դըրամին մարդ ձեռք կը բանա՞յ։

Այս մուրացիկ մօր քով մուրացիկ աղջիկ կը փայլէ։ Այդ ալ գրկուած է Սամաթիայէն. գրողին ստորագրութիւնն է՝ [illegible]։ Թէ ո՞վ է արդեօք՝ խսկապէս չգիտեմ. կը գրէ փետր. ի 8 թուով. «Սրճարանի դռնէն մէկը ներս մտաւ. գլուխս վեր առի. մանկամարդ պատանուհի մըն էր նորեկը, ոտքերը գրեթէ բոբիկ, գլուխը ծածկուած լաչակով մը. յաճերը պատառոտուն էին, ձեռներն ընդարմացած, զորս մերթ ընդ մերթ իր շնչովը կ'օդոէր. խոնարհ և միանդամայն վէս էր իր կեցուածքը։ Ուշադիր նայողն անպատճառ պիտի ըսէր թէ այդ աղջիկն այդ վիճակին համնե՞ր էր. Իր կեցուածքը դառն արհամարհանք մը կ'արտայայտէր, իր դիմաց գիծերն ու նայուածքը հեղնութեան մէկին և անջինջ յաւելութիւն ունէին. կանացի պարկեշտութիւն և պատուոյ բնազդն անոր աչքերն ու ձեռքերը քըքքեալ լաթերուն վրայ կը պտըտ... նէին։ Անորոշ և տարտամ կերպով շրթունքը կը շարժէին, բայց ձայն մը, վանկ մը, վանդ մը դուրս չէին ելներ. կը թուէր թէ մարդոցմէ անարգուած, բնութենէ որբացած այդ հէք ստեղծուածը, խոր աղելութեան մը կը ծածկէր և կը նետէր իր աղբերներէն վար։ Եւ որովհետեւ ցրտէն կը սրըսփար, մոտեցաւ վառարանին. ալ քովս էր գրեթէ, ուստի մեքենաբար հարցուցի. Ի՞նչ ազգէ ես.—Հայ եմ.—Ո՞ւր տեղէն.—Բուլմէյջի։ Արհամարհանօք այս խօսքերն արտասանեց։ Մարդ չունի՞ս.—Ոչ ոք ունիմ.—Ի՞նչ կ'ուզես։ Այս խօսքիս վրայ՝ բիբերն ընդարձակեցան, աչքերն արտաքոյ կարգի փայլ մը առին, և վրաս չնչտակի նայուածք մը արձակելով՝ ելաւ գնաց առանց բառ մը խսկ արտասանելու. գնաց՝ իր ձագերէն զրկուած մատակ վագրի մը ատելութեամբ։

«Գնա՛ց... քիչ մը ետքը դուրս ելայ. այլ շա՛տ ուշ էր. Նա արդէն աներեւոյթ եղած էր, խաւարին մէջ հալած, ճիշդ այնպէս ինչպէս կը հալի ձիւնը ծովուն մէջ. գիշերուան մըթութիւնը, ուրիշ նմանօրինակ թըշուառութեանց պէս, այդ նորատի աղջիկն եւս կուլ տուած էր առանց հետք մը խսկ թողլու։»

Խե՛ղճ աղջիկ. եթէ դու մեր պապերու ժամանակ ծնէիր, քահանայ մը ձեռքէդ կը բռնէր, տուն մը կը տանէր զքեզ, գթոտ մայր մը կը գտնէր, և հոն կը մեծնայիր գթութեան եւ սրբութեան գիրկը. օր մըն ալ գեղեցիկ հարս կ'ըլլայիր, և անուհետեւ տան մը թագուհին ու նախախնամութիւնը կ'ըլլայիր սեղանին գլուխն ու որբանին առջեւ։ Ո՞ւր ես հիմա, ո՞ւր գացիր.... Դու մեր քոյրը չէի՞ր. մեր պատիւը չէի՞ր....

ՀՐԱՆԴ

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կ. ՍԱՎՐՈՒՍԵԱՆ և Յ. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

10 Ճէլալ-պէյ խանը տակը 10

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ ԵՒ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ

ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱԺՈՐԺԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատունս իւր հաստատութենէն ի վեր իւր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հաշակաւ, թէ գաւառներու մէջ և թէ յաստիս խիստ շատ յաճախորդներ գոհ ըրած է։

ՎԱՃԱՌՄՈՒՆՔ

ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ

ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ 52

Ծխախոտ Գ. Պարտազեանի [illegible]

Գ. Պարտազեան

Կ. ՊՈԼԻՍ

Սուլթան-Համամ փողոց Թիւ 14

ՏՕՔԹՕՐ Գ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Սկիւտարէն փոխադրուած է ի Բերա Պէքեար փողոց Թիւ 9։

Երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը կէս օրէն վերջ իւր բնակարանը կ'ընդունի հիւանդները և երեքշաբթի օրեր ձրիաբար կը դարմանէ աղքատները։

Նաեւ ըստ առաջնոյն Սկիւտար կը գտնուի առաւօտներն մինչեւ կէս օր։ 47

ՍԳՈՏԻ ՄՕԽԻՒ ՉԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 25 սեպտեմբեր 188

Պարոնայք Սգոտ և Պօուն,

Ցորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Ըգոգի Օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկական խուլային և անսրինութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու է Մօրու ձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ

Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ծգօարատա պուլունաճագ ասաքիրի շահանէ իչուն իւչ եուզ ալթը սէնէլի մարլթը իպթիտասընտան իթիպարէն պիր սէնէլի քեամիլէ զարֆընտա միւդթագը օլուպ մահալինճէ մէվդըրի միւնագասայա վազ օլունան էրզագը միւթէնէվվիանըն պուրաճա իթայընա թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար լէվազըմատը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

19 շուպաթ 1890 — 329

Նօ. 27 — 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ թաճնիյէ խտարէսի իչուն պիր սէնէ զարֆընտա լիւզումի օլաճագ ալընմաղ իգրէ միւպայեա օլունաճագ օլան մասէն եազը վէ խիճէ վէ գալըն գըննապ վէ սիճիմ վէ գաթրանը խալաթ վէ տօն եաղը վէ խոթէբօրչինէ զիֆթ գաթրան քիւքիւրթ վէ չիրէ վէ եումուշագ բէզ տէօքմէսի ֆիյաթը մալիւմէլէրի իլէ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ չուպաթը րումինին եիրմի տէօրտիւնճի կիւնի զաւալը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իթայընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

19 շուպաթ 1890 — 330

Նօ. 28 — 3—3

ԺԱՆ ԲՍԱԼԹԻ | JEAN PSALTY

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1867ին

ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԵՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՐԱՍԵԱՑ

Վաճառատուն ի Բերա Գալաթիսարայ փողոց Թաղապետ. պաշտօնատան դիմաց

Գործարան ի Գույլէգարու Թիւ 657

Մանանճիլըք Ալաճամի Թիւ 127 և Գույլէգարու Թիւ 659

Գիները խիստ աժան են

Ամեն տեսակ կարասիներ ննջարանի, սեղանատան, գրասենեկի և սրահներու ինչպէս նաեւ դրամատանց և վաճառականաց գրասենեակներու համար։ Կարասեաց հաստատուն կերպիւ պատրաստութեան համար չոր փայտեր կը գործածուին։ Ընկուզենիէ, վարդի փայտէ, [illegible] և այլ տեսակ փայտերէ կտուածներ կը շինուին։ Վաճառատան մէջ նոյնպէս կը գտնուին ամէն տեսակ գորգեր, վարագոյրներ, մահճակալներ, մեծ հայելիներ և կահաւորման յատուկ կերպասներ ու կարասիներ։

Ցանձնարարեալ կարասիք կարճ միջոցի մէջ շինուելով կը յանձնուին։ 50

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ — ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՈՒՈՅ 2,085,347

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՈՒՈՅ 967,900

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ անեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի փոխադարձ ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած գրաւական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան փոխաբար գիրենք ներկայացնել, նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուժած վնասնին 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիոն խանի անկի ՆՆ երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ՀԱԶԻ ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀԱՐԲՈՒԽԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՅՆԻ ԿԵՐԿԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՇՆՉԱՓՈՂԻ ԵՒ ԽՈՉԱՓՈՂԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ դէմ իբր ապահով դարման այս դեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի այն բազմաթիւ նամակներով զորս Պ. Բոուէլ կ'ընդունի այն անձինքներէ որք գործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

«Անգլիոյ Թագուհւոյն ՆԵԳՈՒՍ Թնդանօթակրին վրայ, ի Ռուսք, ընկոմոյ։

«Սիրելի պարոն, ըստ որում կը նեղուէի յամառ հազէ մը որ գիշերը կ'արգելուր ինձ քնանալ և ցերեկը հանգիստ անցունել, վ. սեմ. կոմս Քարթենսյան ձնարանեց ինձ գործածել ձեր անզուգական բալսամէն անխոնջ համեմատով և կը ամ հաւաստել ձեզ թէ առաջին գործածութենէն իսկ զգալի բարւոքում կրեցի, առանց իսկ պէտք ունենալու գործիքս դադրեցնելու, և առաջին փոքր սրուակը բոլորովին բուժեց զիս։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունեցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն այլոց։ (Ստոր.) Վ. ԼԻՆՁԻԼ, Նեգուսի Թնդանօթակրէն։»

Կը վաճառուի ամէն դեղատանց և արտօնեալ դեղերու վաճառականաց քով, շիշը 1 շիլին $^{1}/_{2}$ բէնսի, 2 շիլին 3 բէնսի և 11 շիլինի։—Պատրաստեալ ձեռամբ ԹՈՄԱՍ ԲՈՈՒԷԼԻ, 4, Ալպիոն Բալէյս, Պլաքֆրիէրս րոտ, Լոնտոն։

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով.

64 — Մ. ԷՏՄՈՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 95 և 67

Ա. ՄԱՅԵՐ-ԵՒ ԸՆԿ.

Բերա, Թիւնէլի հրապարակ և Պոլիս, Կամուրջին գլուխը

Ձմրան համար մեծ քանակութեամբ
նոր հանդերձներ եկած են
ՉԱՓԱԶԱՆՑ ԱԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ.

ԳԼԽԱՒՈՐԱԳՈՅՆ ՏՈՒՆ ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՆՈՐ ԱՊՐԱՆԱՑ ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

287

ՆՈՒՊԻԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Խիստ յարմար է ներկելու համար կոշիկներն որք առաջին անգամէն կը փայլին, առանց խոզանակելու պէտք ունենալու։ Այս փայլը, որ նշանաւոր պայծառութիւն մ'ունի, ամբողջ շաբաթ մը կը տևէ։ Կոշիկներն անթափանցելի կ'ընէ ջուրի և խոնաւութեան։ Տիղմը կամ ուրիշ աղտեղութիւնները դիւրաւ կը վերցուին թրջած լաթով մը, առանց փոխելու ներկին փայլը կամ գոյնը։

Այս ներկը կը յարմարի արանց և կանանց ամէն տեսակ կոշիկներու։ Կարելի է գործածել զայն նորոգելու համար ճամբորդութեան կաշեպանակները։

Գործածման եղանակ. Ներկելի սուարկայն խնամով սրբել, այնպէս որ հին ներկէն հետք չմնայ։ Ապա փայլուն հեղուկէն քսել, կամ սպունգով մը կամ վրձինով։ Թրջուած մակերևոյթն ինքնին կը չորնայ։

Զգուշանալ կեղծերէն.

Ընդհանուր կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, Պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա—Շիշլիի Թրամուէյից, թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 7

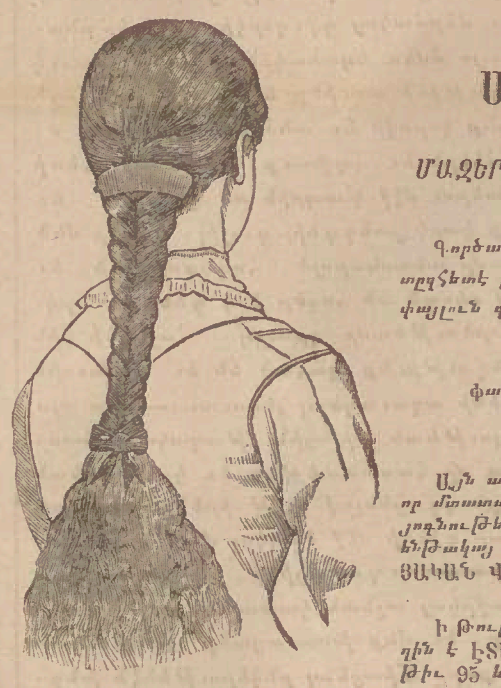

ROYAL VICTORIA

ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ
ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ
ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՕՐՈՒՔԻՆ ԵՒ ՊԵԽԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ՈՅԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. Կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. Չհոտըշխեռէ բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն։ Գործածութիւնը բազմածախս չէ.

ՆԵՐԿ ՉԷ ՉԷ ԱՅՍ

փափաքեալ արդիւնքն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մտատանջութիւններ ունին, կանայք որ կաթ տուած են և մեծ յոգնութեանց ենթակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱԶԵՐՈՒ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՎԻԳՏՈՐԻԱ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, Մթերանոց անգլիական, Վոյվոտա. թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 68

GUERISON Prompte et Certaine !
Affections des voies urinaires, Blennorrhagies, Catarrhe, Cystite, Néphrite suppurée, Mal de Bright, Coliques néphrétiques, Enthérite chronique.

CAPSULES DE SANTAL DE LACROIX
PHARMACIEN DE 1re CLASSE
LAURÉAT de la SOCIÉTÉ de PHARMACIE de Paris
Lauréat et Ex-Préparateur de l'Ecole supérieure de Paris
76, Rue du Château-d'Eau, 76
PARIS

DÉTAIL : DANS TOUTES LES PHARMACIES

Ընդհանուր մթերանոցն է ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ ԺՈԶԷՖ ՔԱՆՁՈՒՔԻ, Մեծ Փողոց Բերայի, և ԴԵՂԱՐԱՆ Ա. ՄԵՐՀԱՄԷԹՃԵԱՆ, Պոլիս, Պահչէ-Գափու, 18 — 46

ՑԵՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց
Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ չքանշան՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստահանդէսին մէջ.

Բազմ տարւոյ յաջողութիւն Իտալիա, Ամերիկա, Ի Հնդկաստան, Արևելք և Անգլիա.—Չքանշան 1885ի Անվերսայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1880ի Մելպուրնի և Պրուսէլի, 1879ի Սիտնեյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատէլֆիոյ, 18 3ի Վիէննայի միջազգային ցուցահանդէսներուն մէջ։

ՑԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱ տաքաշխարհական, ամենէն ծանօթ պիդդըրն է։—Շատ բժիշկներ կը յանձնարարեն իբր զգուշական դարմանական ճախնային երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՑԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը գրգռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գ խու պտոյտը, ջղային ցաւն և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիք, բոլոր ծանօթ պիդդըրներէն և ամենէն գերազանց, կ'առնուի ամէն օր ճաշէն առաջ իբր ախորժաբեր։ Ճաշէն յետոյ, ազդու մարսողական է։ Կարելի է խառնել զայն վերմութի, գինիի, Սէլձի ջրոյ և խաղողի հետ.

ՑԷՌՆԷԴ-ՊՐԱՆԳԱՆ, ինչպէս և նոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ՐԷՔՔԻԱ — 93

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՃԱՌԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՃՈՒՏ ԻՒՂ

Իբրթոֆոսֆիդ ով լիմ և սոտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

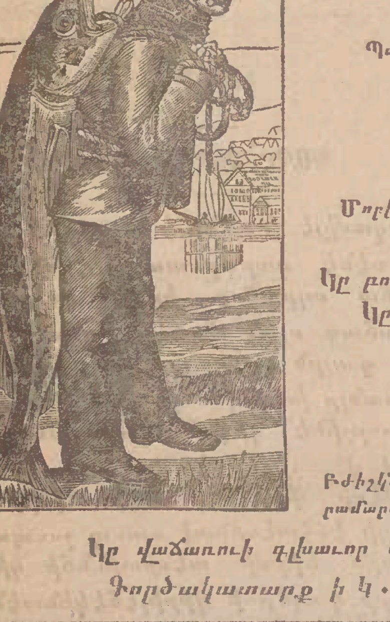

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորուի ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, իբրոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճգնածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով:
Գործակատարք ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐՁԷԼ 81

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՆԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Բորիզի մէջ կեդրոնատեղեաց

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Սնտրիէ որ մարտ 5ին Մարսիլիայէն և մարտ 12ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Աչմնէ որ պիտի մեկնի մարտ 18ին։

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղևորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 300 Փրանք
Բ. » 220 »

Ուղևորք և ապրանք ընդունուին

Նաւողչէքի, ուղևորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւմ Թ Մումհանէ փողոց, Թիւ 14

371

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որ ամէն երկու անգամ կը բանի Լիվըրփուլէ և Սէրէ-Եւէյ մէջ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գադալոնիա	4841
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4535
Սերվիա	7391	Սամարիա	2574
Օւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Քամփանիա	5587	Ալկիա	2393
Սէֆալոնիա	5517	Պարակոա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Սէրբօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մարոգգօ	1855
Էրպուրկ	1614		

Ալկիա շոգենաւը, նաւապետ Պարլօու, Լիվըրփուլէն սաս կ'սպասուի մարտ 7ին։

Թրինիտատ շոգենաւը, նաւապետ Քինկ, Լիվըրփուլէն սաս կ'սպասուի մարտ 18ին։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան, Ղալաթիա

196

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ՆԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1890 Յունուար 16 Երեքշաբթի օրէն սկսեալ մինչև ցնոր տնօրինութիւն

(Բացի կիրակի օրերէն) Եւրոպական եզերքէն կամուրջ եկող շոգենաւուց երթևեկութիւն.

Ժ. Վ. — Թ.

1 40 Եէնիմ. Մեզարք. Պէյլիւք. Թարք. Եէնիք. Պօյճ. Ռ. Հիսար (Արնաւուտգիւղի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 17
2 30 Եէնիմ. Մեզք. Պէյ. Թարք. Եէնիք. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար [Արնաւուտգիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի բացի ուրբաթէ) 18
2 35 Ռ. Ա. Գավագ Մեզք. Պէյք. Թարապ. Պէյգօզ Գանտիլլի [Գանտ. շոգ. հետ պիտի հաղորդ. ուր. օրերը Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գգ. Պէշիք] 20
3 15 Եէնիմ. Մեզարք. Պէյլիւք. Թարապ. Եէնիք Սթէն. Միրկէն Պօյճ. Ռ. Հիսար Պէպէք (Արնվ. գիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի. Ուրբաթ օրերը ժամ 3ին մեկնի) 21
4 30 Եէնիմ. Մեզք. Պէյ. Թարք. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար. Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 32
6 — Եէնիմ. Մեզք. Պէյլիւք. Թարք. Եէնիք. Սթէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք 22
7 — Եէնիմ. Մեզարք. Պէյլիւք. Թարապ. Պէյգօզ Բաշք. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. և Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաք. Գուզ. Պէշիք. Խուզ. 2
8 15 Ա. և Ռ. Գավագ Եէնիմ. Մեզարք. Պէյ. Թար. Եէնիք. Սթէնիա Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրչ. Օրթ. Պէշիք. 21
10 — Մեզարք. Պէյ. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Արնաւ. Օրթաք. Պէշ. 34

Անատոլուգաւաքէն կամուրջ եկող շոգենաւ.

1 30 Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. 2
1 35 Եէնիք. Սթէն. Պօյճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք. 19
2 — Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 19
2 30 Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք. 34
3 — Պէպէք Արնաւուտ. Գուրչ. Օրթաքէյ Պէշիքթաշ 22
3 30 Ռ. Հիսար Պէպէք Արվ. Գուր. Օրթ. Պէշ. Գապ. 23
4 15 Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք. Գապ. (Ուրբաթ օրերը 4ին և Գապ. չպիտի հանդիպի) 34
10 50 Ռ. Հիսարէն ուղղակի կամուրջ 2
11 20 Պէպէքէն ուղղակի կամուրջ (բացի ուրբ.) 22

Անատոլուի եզերքէն կամուրջ եկող շոգենաւ.

1 40 Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. 32
1 40 Պէյգօզ Բաշապ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հաղրդ.) 23
2 15 Պէպէք Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիքթաշ 28
3 15 Պէյգօզ Բաշապ. Չուպուգ. Գանլճ. Ա. Հիսար Գանտլ. (Գանտլ. պիտի հղրդ. Ուրբաթ օրերը Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք.) 20
3 20 Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Խուզ. 19
4 — Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզ. Պէշիք. (Բացի ուրբաթէ) 17
4 50 Գանտ. Վանիք. Չէնկէլք. Պէյլէրպ. Գուզկ. Իւսկիւտար (Բացի ուրբաթէ) 18
5 — Պէյգ. Բաշապ. Չուպուգ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք. 28
6 45 Միրկ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Խուզ. 20
9 15 Պէյլիւք. Թարապիա Պէյգ. Բաշք. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզ. Իւսկիւտար 23

10 20 Գանտլ. Չէնկ. 28
11 — Գուզկէն ուղղակի կամուրջ (Բացի Ուրբաթէ) 19

(Բացի կիրակի օրերէն) կամուրջէն Եւրոպական եզերք երթևեկող շոգենաւուց ժամերը

2 45 Պէշիք. Օրթաք. Գուր. Արնաւուտ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պէյ. Մեզարք. Եէնիմ. 32
3 15 Գապաթ. Խուզ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտլ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշք. Պէյգ. Թարապ. Պէյ. Մեզ. Եէնիմահալլէ 2
4 15 Պէշիք. Օրթ. Գրչ. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյճ. Եէնիք. Թարք. Պէյք. Մեզար. Եէնիմ. 22
5 15 Խուզ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլ. Միրկ. 20
6 — Գապաթ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք. Ռ. Հիսար Միրկ. Սթէն. Եէնիք. Պէյգ. Թարապ. Պէյ. Մեզք. Եէնիմ. և Գավագներ 21
7 — Պէշիք. Խուզ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գնտլ. Ա. և Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգօզ Թարք. Պէյլիւք. 23
8 30 Պէշիք. Օրթ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարք. Մեզար. Պէյ. 34
9 30 Պէշիք. Օրթ. Արնվ. Ռ. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգօզ Թարապ. Պէյլիւք. Մեզարք. Եէնիմ. [Բացի ուրբաթէ] 20
10 30 Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Սթէն. Եէնիք, Թարք. Պէյլիւքտէրէ. Մեզար. Եէնիմ. 17
11 20 Եէնիք. Թարք. Պէյ. Մեզք. Եէնիմ. 21
11 35 Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճ. Միրկ. Սթէն. Եէնիք. 19

Կամուրջէն Անատոլուգաւաքի երթևեկող շոգենաւուց ժամերը

2 50 Ուղղակի Ռ. Հիսար 24
3 45 Ուղղակի Պէպէք (Ուրբաթ օրերը 3 30ին) 33
9 55 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնավ. Պէպ. Ռ. Հիսար (Վոսփոր եկող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 2
10 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվտ. Պէպէք 22
11 15 Գապ. Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար. Պօյաճքը. 28
11 40 Պէշիք. Օրթ. Գուրուչ. Արնվ. Պէպէք [Բացի ուրբաթէ] 2
12 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվտ. 22

Կամուրջէն Անատոլուի եզերք երթևեկող շոգենաւուց ժամերը

2 50 Իւսկիւտար Չէնկէլքէօյ 19
3 35 Խուզ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպուգ. Բաշք. Պէյգ. 23
3 25 Ուղղակի Գանտիլլի [Բացի ուրբաթէ] 17
4 10 Ուղղակի Գանտիլլի (Բացի ուրբաթէ) 18
9 25 Պէշիքթաշ, Գուզկունճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտիլ. (Գավագներ գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 28
10 5 Գանտիլլի Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշապ. Պէյգ. Թարապ. Մեզարք. Գավագներ (Ուրբաթները Պէյլիւքտ.) 18
10 40 Խուզ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 19
10 45 Պէշիքթաշ Գուզկնճ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վան. Գանտ. Պէյգօզ (Ուրբաթ օրերը Խուզ. Գանտ. Վոսփորի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) 32
11 20 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաշք. Պէյգօզ (Ուրբ. օրերը 11 25) 23
11 45 Գապթ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. 34
11 55 Գուզկ. Իւսկիւտար(*) 15

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԷՆ ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	— —	— —	— —
— —	6 30 Պէշիք	1 50	— —
— —	7 5	2 30 Պէշիք.	8 15
— —	8 5 Վոսփ.	2 50	9 5
1 30	8 20 Պէշիք	3 35 Վոսփ	9 50
2 —	9 —	3 45 Պէշիք.	10 10 Պէշիք
2 30 Պէշիք.	9 30	4 15	10 30 Ֆէրպ.
3 5	10 — Ֆէրպ.	4 30 Ֆէրպօթ	10 40 Գզ.
3 30 Ֆէրպ.	10 20 Պէշիք	5 15 Վոսփ.	11 —
3 40	10 50	5 25	11 20 Ֆէրպ.
4 20	11 — Գուզկ.	5 45 Պէշիք	11 20
4 50	11 10 Ֆէրպ.	6 15 Ֆէրպօթ	11 50
5 30 Ֆէրպ.	11 20	6 20	11 55 Գզ.**
5 25 Վոսփ.	11 40	7 5	12 5
6 10	12 5	— —	— —
— —	— —	— —	— —

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իւսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իւսկիւտար
— —	6 30 Պէշիք	— —	7 5
— —	7 5	2 5	8 15 Պէշիք.
1 45**	8 — Վոսփ.	2 30 Պէշիք	9 5
2 30 Պէշիք.	8 20 Պէշիք	3 35 Վոսփ	9 45
3 —	9 — Պէշիք	3 50	10 10 Պէշիք
3 40	9 30	3 45 Պէշիք	10 30 Ֆէրպ.
3 30 Ֆէրպօթ	10 — Ֆէրպ.	4 30 Ֆէրպօթ	10 40
4 20	10 10 Պէշիք	4 40	11 20 Ֆէրպ.
5 5	10 40	5 15 Վոսփ.	11 20
5 30 Ֆէրպօթ	11 10 Ֆէրպ.	5 25	11 40
*5 25 Վոսփ.	11 10	5 45 Պէշիք.	12 5
6	11 40	6 15 Ֆէրպօթ	— —
— —	12 5	6 25	— —

* Այս երթևեկութիւն հրէից տօներուն, և շաբաթ օրերը Գուզկ. չպիտի հանդիպի։
** Բացի կիրակի օրերէ։

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

3 30 Հարէմէն Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 45 » » (կիր. օրերը ժ. 5 15)
10 40 » » (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 25 » » (կիրակի օրեր ժ. 10 45ին)
3 — կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 15 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիր. օրերը ժ. 5)
10 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 10 կամուրջէն Հարէմ անտի Սալաճագ (կիրակի օրերը ժմ. 10 30ին).

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՒ ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԸՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 20 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
5 30 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 10 » Գապաթաշ (Եէնի գիւղի շոգենաւին հետ կը հաղորդակցի)
4 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
6 15 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 20 Գապաթաշէն Իւսկիւտար

* Այս երթևեկութիւնք Նոյմ. 16էն վերջ տեղի չեն ունենար։
* Բաց ի Ուրբաթ օրերէն.

[illegible] 161

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ, ԵՆԱՄՏԻՑ ԵՒ ՕԺՏԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՎԻԷՆՆԱ

Գործողութիւնք 1889 Դեկտ. ամսուն

Այս ամսուան մէջ ստացուած և ստորագրուած են 844 նոր մուրհակներ (պոլիս) որք կը կազմեն ապահովագրեալ դրամագլուխ, Ֆր. 5,147,407·50
Բաժիններու գանձ. » 432,287·03
Վճռեալ մահուանց առթիւ » 296,100 —
1888 դեկտ. 31ին երաշխաւորեալ հասոյթ, Ֆր. 88,469,460·35
Ամբողջութիւն ապահովագրեալ գումարաց, Ֆր. 434,419,824·71
Վճարեալ գումար » 152,322,584·88

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհանուր Գործակատարն Պ. ԼԻՈՆԷԼ ՊՈՆՏԻ.

Թիւնէլի հրապարակ, տուն Մայէրի, երկրորդ յարկ. 27

Ընկերութեան անդամակցն է Պ. Ս. ԱՏԼԷՐ

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տոքթոր Այէրի ջերմային հիւանդութեանց այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դառնահամ և ազդու կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու սպանիչ օդերէն, որուն օգտակարութիւնը և սպառիչ ստոյգ յատկութիւնը երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ պիտոյութեամբն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր աներևոյթ նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն, որոց աս անուններ տրուած է. ջերմն և սարսուռ, թաղուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտը ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ ժահահոտ նիւթերով, կամ բաց աղբանոցներէ և ականներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէրի ջերմի ու տենդից դեղն կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնը և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անճնաս է և օգուտն ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգից համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան բէլ ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։ 151

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ